

BÁNYA- ÉS ENERGIAÜGYI MINISZTERIUM
SZAKOKTATÁSI KIADVÁNYAI

P. A. DOLIN

VÁROSI
VILLAMOSHÁLÓZATOK
TRANSZFORMÁTORAINAK
JAVÍTÁSA

NEHÉZIPARI KÖNYV- ÉS FOLYÓIRATKIADÓ VÁLLALAT

P. A. DOLIN

VÁROSI VILLAMOSHÁLÓZATOK
TRANSZFORMÁTORAINAK
JAVÍTÁSA

NEHÉZIPARI KÖNYV- ÉS FOLYÓIRATKIADÓ VÁLLALAT

1953

A könyv eredeti címe:

РЕМОНТ
ТРАНСФОРМАТОРОВ
ГОРОДСКИХ ЭЛЕКТРОСЕТЕЙ

Fordította:

ТÖРÖК VILMOS
villamosmérnök

A fordítást ellenőrizte:

CSÁKI FRIGYES
villamosmérnök

HARKÁNYI JÓZSEF
villamosmérnök

Felelős kiadó: Solt Sándor

Műszaki felelős: Rózsa István

Megrendelve: 1952. XI. 13. — Imprimálva: 1952. XII. 29. — Papiros alakja: A/0.

A könyv azonossági száma: 541 — Ívek száma: 11. — Ábrák száma: 79.

Példányszám: 1000.

Ez a könyv az MNOSZ 5601—50 Á és MNOSZ 5602—50 Á szabványok szerint készült.

4970. Franklin-nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.

Felelős: Ketskés János.

IRODALOM

1. Ветров Н. В. и Шагал И. Е. Сборка распределительных трансформаторов. ОНТИ, 1936.
2. Войтецкий Е. А., Прохоров И. Ф. и Сапожников А. В. Сборка магнитопроводов трансформаторов. ОНТИ, 1936.
3. Инструкция по эксплуатации силовых трансформаторов. МЭС СССР. Госэнергоиздат, 1946.
4. Карасев Е. П. и Каганович Е. А. Испытание распределительных трансформаторов. ОНТИ, 1936.
5. Никулин М. Е. Производство обмоток для распределительных трансформаторов. Госэнергоиздат, 1941.
6. Нормы на турбинное и трансформаторное масло. МЭС СССР. Госэнергоиздат, 1948.
7. Правила технической эксплуатации электрических станций и сетей. Госэнергоиздат, 1943.
8. Раппопорт М. И. Ремонт и восстановление аппаратуры распределительных устройств. Госэнергоиздат, 1947.
9. Раппопорт М. И. Эксплуатационный надзор и профилактические испытания трансформаторов. Госэнергоиздат, 1940.
10. Ремонт электрооборудования промышленных предприятий. МЭП СССР, ЦБТИ, 1948.
11. Синица Л. И. Ремонт и восстановление трансформаторов. Госэнергоиздат, 1946.
12. Справочник по электрической изоляции под ред. Ю. В. Корицкого и Б. М. Тареева. Госэнергоиздат, 1948.
13. Электротехнический справочник под ред. М. В. Хомякова. Госэнергоиздат, 1946.

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ	3
--------------	---

I. FEJEZET

A TRANSZFORMÁTOROK JAVÍTÁSÁRÓL ÁLTALÁBAN

1. A javítások célja és fajtái	5
2. A tervszerű javítások elvégzésének határidői	6
3. A tervszerű karbantartás és javítás terjedelme	6
A) A folyó karbantartás terjedelme	6
B) A felülvizsgálat terjedelme	7
4. Üzemszünetek a transzformátorok tervszerű karbantartása és javítása alkalmával	8
5. Soronkívüli javítások	8
6. A transzformátor előkészítése a javításhoz	9
A) A transzformátor javításba helyezése	9
B) A transzformátor fel- és lerakása, szállítása	10
7. A transzformátor folyó karbantartása	13
8. Transzformátor felülvizsgálata	14

II. FEJEZET

A TRANSZFORMÁTOR KIEMELHETŐ RÉSZÉNEK SZÉTSZERELÉSE ÉS A VASMAG JAVÍTÁSA

9. A kiemelhető rész szétszerelésének feltételei és sorrendje	18
10. Vasmagfajták	20
11. A felsőjárom szétszedése és a tekercsek levétele	21
12. A vasmag lemezeinek szétszerelése	23
13. A lemezszigetelés meghibásodása	24
14. A szorítócsavarok szigetelésének meghibásodása	28
15. Rendellenes zúgás	29
16. A vasmagföldelés elszakadása	30
17. A vaségés	32

III. FEJEZET

A TEKERCSEK HIBÁI ÉS JAVÍTÁSA

18. Tekercsfajták	34
19. A menetzárlat	38
20. A tekercsek deformációja	40

21. A tekercsszigetelés és a transzformátor főszigetelésének átütése és átívelése	42
22. A pontszerű átütés	46
23. A szigetelés elhasználódása	46
24. A tekercselőhuzalok felújítása	48
A) A régi szigetelés eltávolítása a huzalról	48
B) A huzalvégek egyesítése	49
C) A huzalok szigetelése	51
25. A transzformátortekercsek gombolyítása	54
A) Tekercselőgép	54
B) Tekercssablonok	55
C) Hengeres tekercs készítése négyszögletes keresztmetszetű huzalból	56
D) Tárcsatekercs készítése négyszögletes keresztmetszetű huzalból	57
E) Osztott tekercs készítése körkeresztmetszetű huzalból.....	59
F) Hengeres tekercs készítése körkeresztmetszetű huzalból.....	61
G) Az elkészített tekercsek ellenőrzése	62
H) A tekercsek lakkal való átítatása	62
I) A lakkal átítatott tekercsek hőimpregnálása	64

IV. FEJEZET

A TRANSZFORMÁTORALKATRÉSZEK JAVÍTÁSA

26. Az olajtartány javítása	65
27. A tágulóedény javítása	68
28. A transzformátorfedél javítása	71
29. Az átvezető szigetelők javítása és összeszerelése	73
30. A tömitések javítása és készítése	81
31. A kivezetések javítása	82
32. Kapocsdeszkák és átkapcsolók javítása	83

V. FEJEZET

A TRANSZFORMÁTOR ÖSSZESZERELÉSE ÉS ÁTVÉTELE A JAVÍTÁSA UTÁN

33. A transzformátor kiemelhető részének összeszerelése	86
A) A vasmag lemezelése	86
B) A tekercsek felrakása	92
C) A felső járom lemezelése	96
D) A vasmag összeszorítása	97
E) A kivezetések szerelése	98
34. A transzformátor kiemelhető részének szárítása	101
35. A transzformátor összeszerelése	107
36. A transzformátor átvétele és üzembehelyezése javítás után	110

VI. FEJEZET

A TRANSZFORMÁTOROK VIZSGÁLATA

37. A transzformátor javítása alatt végzett vizsgálatok	111
38. A tekercsek menetszámának ellenőrzése.....	113
39. Az olajtartány és tágulóedény vizsgálata	114

40. A transzformátorolaj vizsgálata	116
A) Olajmintavétel.....	116
B) Az új olaj vizsgálata.....	117
C) A használt olaj vizsgálata	117
D) Az átütési szilárdság meghatározása	119
41. A járomszorító csavarok szigetelési ellenállásának mérése és feszültségpróbája	121
42. A tekercsek szigetelési ellenállásának mérése Meggerrel.....	122
43. A transzformátor szigetelésének és az átvezetőszigetelőknek vizsgálata nagyfeszültséggel	123
44. A menetszigetelés vizsgálata megnövelt feszültséggel	126
45. A tekercsek ohmos ellenállásának mérése	127
46. Az áttétel ellenőrzése	132
47. A kapcsolási csoport ellenőrzése	136
48. Az üresjárási áram és az üresjárási veszteség meghatározása.....	138
49. A rövidzárási veszteség és rövidzárási feszültség meghatározása...	140

FÜGGELÉK

1. A transzformátorok tartalék alkatrészei.....	143
2. A transzformátor felülvizsgálatának vagy nagyjavításának műszaki jegyzéke	144
3. A MOT3Э Gyárban a ГООТ 4815(2)-nek megfelelően gyártott olajhűtésű, háromfázisú, erőátviteli transzformátorok névleges teljesítménye és feszültsége, a tekercsek kapcsolása és kapcsolási csoportja (1935. évi katalógus alapján).....	147
4. A Kujbisev MT3 Gyárban a ГООТ 401-41-nek megfelelően gyártott háromfázisú, olajhűtésű, erőátviteli transzformátorok névleges teljesítménye és a tekercsek feszültsége (1941. évi katalógus).....	148
5. A Kujbisev MT3 Gyárban a ГООТ 401-41-nek megfelelően gyártott háromfázisú, olajhűtésű, erőátviteli transzformátorok névleges teljesítménye, feszültsége, a tekercsek kapcsolása és a kapcsolási csoportja (1948. évi katalógus)	149
6. A MOT3Э Gyárban az OCT 4815/2-nek megfelelően gyártott háromfázisú, olajhűtésű, erőátviteli transzformátorok jellemző adatai (1935. évi katalógus alapján)	150
7. A Kujbisev MT3 Gyárban a ГООТ 401-41-nek megfelelően gyártott háromfázisú, olajhűtésű, erőátviteli transzformátorok jellemzői (1941. évi katalógus alapján).....	152
8. A Kujbisev M13-ban a ГООТ 401-41-nek megfelelően gyártott háromfázisú, olajhűtésű, erőátviteli transzformátorok jellemzői (1948. évi katalógus alapján)	154
9. A MOT3Э Gyárban az OCT 4815(2)nek megfelelően gyártott háromfázisú, olajhűtésű, erőátviteli transzformátorok súlya és főméretei (1935. évi katalógus alapján).....	155
10. A Kujbisev MT3 Gyárban a ГООТ 401-41-nek megfelelően gyártott háromfázisú, olajhűtésű, erőátviteli transzformátorok súlya és főméretei (1941. évi katalógus alapján).....	156
11. A Kujbisev MT3 Gyárban a ГООТ 401-41-nek megfelelően gyártott háromfázisú, olajhűtésű, erőátviteli transzformátorok súlya és főméretei (1948. évi katalógus alapján).....	157
12. Erőátviteli transzformátorok átvezetőszigetelőcsapjának méretei és megengedhető terhelése	157
13. A sinkivezetésekben — levegőhűtésnél — megengedhető áramerősség	158
14. A karbinolragasztó alkalmazása transzformátorjavításnál.....	158

15. Legkisebb szigetelési távolságok mm-ben a feszültség alatt álló alkatrészek között, a feszültség alatt álló és a földelt alkatrészek között, valamint a kivezetések szigetelésének falvastagsága.....	160
16. A transzformátor főszigetelésének legkisebb méretei mm-ben....	161
17. A nagyfeszültségű tekercsek között az a legkisebb távolság, melynél nem alkalmaznak a fázisok közt szigetelőbetétet.....	162
18. Olajban lévő bakelitcsövekben vezetett, körkeresztmetszetű kivezetések megengedhető áramterhelése.....	162
19. Olajban lévő csupasz kivezetések megengedhető áramterhelése....	163
20. A transzformátor saját — olajfeltöltés nélküli — olajtartányában, vákuumban végzett szárításakor alkalmazott mágnesező tekercsek adatai	163
21. A transzformátor átvételi okmánya javítás után	164
22. Műszaki dokumentáció	166
23. Szabadtéri és zárttéri, erőátviteli, hálózati transzformátorok olajmintavételének időközei	166
24. Új, nedvességmentes olajra vonatkozó előírások	167
25. A transzformátorolaj vizsgálatának módszerei	168
26. Használt olajra vonatkozó előírások	168
27. A transzformátortekercsek legkisebb megengedhető szigetelési ellenállása	169
28. A Moszkvai Transzformátorgyárban gyártott erőátviteli transzformátorok ipari periódusszámú, gyári próbefeszültsége kV-ban.....	169
29. Ipari periódusszámú próbefeszültség kV-ban olyan transzformátoroknál, melyeknél hiányoznak az adatok a gyári próbefeszültségről	169
30. Ipari periódusszámú próbefeszültség kV-ban a transzformátorról leszerelt átvezető szigetelők vizsgálatakor.....	170
31. Táblázat a háromfázisú transzformátorok kapcsolási csoportjának, polaritásméréssel végzett ellenőrzéséhez.....	170
32. Háromfázisú transzformátorok kapcsolási csoportjai és a nekik megfelelő feszültségek a kapcsok között (a voltmérős eljárásnál)...	171
IRÓDALOM	172